

S. Sayısı : 93

Askerî ve mülkî tekaüd kanununun 45 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası ve Millî Müdafaa, Maliye ve Bütçe eneümenleri mazbataları (1/306)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/3291

7 - XI - 1935

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1683 sayılı Askerî ve Mülkî tekaüd kanununun 45 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Millî Müdafaa Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 1-XI-935 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

İ. İnönü

Esbabı mucibe

Silâh altında iken şehiden vefat eden subay ve eratın yetimlerine hazırlanmış olan talimatnameye göre şehidliğin vukuu tevsik olunarak 1683 sayılı Askerî ve mülkî tekaüd kanununun 45 nci maddesi mucibince maaş bağlanmakta isede, isimleri zayıf kaydında yazılı olmayan, diriliği veya ölümü meçhul kalan ve hatta askerlik şubelerinde askere sevkleri malûm olmayan veyakud firar görünen kimselerin ana,, karı veya çocukları mahkemelere müracaat ederek şahid ikamesi suretile oğlunun, kocasının veya babalarının şehidliklerini ilâma râpteyledikten sonra maaş tahsisi talebinde bulunmakta ve bu ilâma müsteniden kendilerine maaş bağlanmaktadır. Ancak tekaüd vesair maaşlarda olduğu gibi şehid maaşına aid tahsis muamelesinin de Devletin resmî kayıtlarına müstenid olması Hükûmetçe yapılması ve bu idarî muameleden haksızlığa uğradığını iddia edeceklerin Şûrayı Devlete müracaat etmeleri icap edeceği cihetle hem bu maksadın temini ve hem de resmî kayıtlara müstenid olmayan şehid maaş tahsislerine mâni olunmasının temini için bu kanun lâyihasının tanzimine zaruret hâsıl olmuştur.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.
M. M. encümeni
Karar No. 9
Esas No. 1/306

7 - XII - 1935

Yüksek Başkanlığa

1683 sayılı askerî ve mülki tekaüd kanununun 45 ne maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan kanun lâyihasının esbabı mucibesile gönderildiğine dair olup encümenimize havale edilen Başvekâletin 7 son teşrin 1935 tarihli ve 6/3291 sayılı tezkeresile mucib sebepleri, encümenimize Millî Müdafaa vekilliğinden gönderilen me-muru ile okundu ve görüşüldü:

Millî Müdafaa vekilliğinden gönderilen me-murunun beyanatı ve kanun' projesinin hazırlanmasına sebep olan vakaları encümenimiz inceleyerek, muharebelerde şehid olan ve kaydı, zayıat cetvelinde bulunmayan ve senelerce memleketine gelmemiş olanların karı veya çocukları mahkemeye müracaat ederek gösterdiği şahidlerin şahadetile şehidliği tahakkuk ve ilâma bağliyerek şehid maaşı tahsisi istenmekte ve bu gibi mahkemeye müracaat edenlerin ancak yüzde ikisini şahidlerinin muharebe ettiklerini beyan eyledikleri kıtada bulunmadıkları gibi ismini söyledikleri kıtanın da o cepheye sevk edilmediği Millî Müdafaa vekâletinin resmî kuyudatından anlaşıldığı ve mahkemeler nüfus idarelerini müddei aleyh ola-

rak tanımakta oldukları ve Millî Müdafaa vekâletinden bir şey sorulmadığı cihetle bu hususlara mâni olmak için kanun projesi hazırlanmış anlaşılmıştır.

Vatandaşların şehidlik hakkında mahkemelere müracaat etmemesi doğru olmadığı kanaatinde bulunan encümenimiz, şehidlik davalarını rüyetinde, mahkemelerin Millî Müdafaa vekilliğinin de malûmatına müracaat etmesinin usul ittihazı ile beyan edilen mahzurların önü alınmış olacağından, birinci maddenin değiştirilerek kabulüne karar vermiştir.

Yüksek Başkanlığa sunulmuştur .

M. M. E. Rs. N.	M. M.	Kâtib
Diyarbakir	Diyarbakir	Erzurum
<i>K. Sevüktekin</i>	<i>K. Sevüktekin</i>	<i>Ş. Koçak</i>
Antalya	Balıkesir	Balıkesir
<i>C. Mengilibörü</i>	<i>Hacim Kezer</i>	<i>C. Esener</i>
Elâziz	Erzurum	İstanbul
<i>A. S. Ohkay</i>	<i>A. Akyürek</i>	<i>Dr. H. Ş. Erel</i>
Kocaeli	Manisa	Muğla
<i>N. Bozatak</i>	<i>K. N. Duru</i>	<i>N. Tuna</i>
Samsun	Tokad	Urfa
<i>R. Barkın</i>	<i>H. Konay</i>	<i>Ahmed Yuzgan</i>

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Karar No. 29
Esas No. 1/306

8 - I - 1936

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı tekaüd kanununun 45 ne maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Başvekâletin 7-XI-1935 tarih ve 6/3291 sayılı tezkeresile Büyük Meclise sunulan ve Millî Müdafaa encümenince müzakereden sonra Encümenimize havale edilmiş olan kanun lâyihası Millî Müdafaa vekâ-

letinden gönderilen memur bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu:

Lâyihadan ve Millî Müdafaa vekâleti namma hazır bulunan memurun verdiği izahattan anlaşıldığına nazaran silâh altında iken vefat eden subaylarla eratın yetimlerine olbaptaki talimat-

namesine göre, şehidliğin vukuu tevsik olunarak 1683 numaralı kanunun 45 nci maddesi mucibince maaş bağlanmaktadır. Ancak isimleri zayıat listelerinde yazılır bulunmayan ve diriliği veya ölümü bile meçhul kalan ve hatta bazan da firarî diye kayıtlı veya askere sevkleri bile meçhul bulunan kimselerin karı, çocuk ve anaları, mahkemeye müracaatle ve ciheti askeriye veya Hazineyi davet dahi etmeksizin şahid ikamesi suretile koca, baba veya oğullarının şehiden vefat etmiş olduğuna dair ilâm alıyorlar ve buna istinaden maaş tahsisi talebinde bulunuyorlar. Gerçi ciheti askeriye bu ilâmlara müsteniden maaş tahsisi icab etmeyeceği fikrinde ise de, talepleri terviç edilmiş bu gibi eşhas Şûrayı devlete dahi müracaatle ilâmlara istinad suretile maaş tahsisine hüküm almaktadırlar. Lâyiha bu gibilere karşı Hazine hukukunu muhafaza için tanzim edilmiştir.

Her hangi bir ilâmın o davada tarafeynden olmayanlar hakkında hüküm ve tesiri olamayacağına binaen veraset senedi denilen bu gibi ilâmların dahi Şûrayı devletçe Hazine aleyhine yetim maaşı verilmesi için bir sebep ve mesned olmaması muktazi olup Hükûmetin bu yüzden bir kanun tanzimi zaruretinde bırakılması şayanı nazar ve teemmül görülmüş ve ancak Millî Müdafaa vekâleti namma hazır bulunan memurun beyanat ve izahatı karşısında Encümenimiz dahi böyle bir kanunun lüzumuna kail olarak kanun lâyihasının tetkikine girişmiştir.

Hükûmetin lâyihasının birinci maddesine nazaran Hükûmetçe şehidliğin munhasıran Millî Müdafaa vekâletince tesbiti icap edeceği iltizam edilmiş ise de türlü sebeplerle Millî Müdafaa'nın vukuf ve ittilar haricinde kalabilmiş şehidlik vakıraları olabileceğinden Encümenimiz dahi Millî Müdafaa encümeni gibi düşünmüş ve şehidliğin ispatı hakkının yetimler için dahi tanınmasının

muvafrıkı madelet olacağını kabul etmiş ve Hazine hukukunun yine Hazine vekilleri tarafından müdafaası lüzumuna binaen maddeyi yeniden yazmıştır.

Alâkadarların Hazine aleyhine açacakları davanın Şûrayı devlette mi yoksa mehakimi adliyede mi açılması icab edeceği dahi görüşülerek her ne kadar Encümenin bir kısım azası işbu davaların, idarî bir makamdan verilmiş kararlar aleyhindeki davalar kabilinden olduğu ve binaenaleyh Şûrayı devlette rüyeti lâzımgeleceği reyinde bulunmuşlarsa da Encümenin çokluk azası kanun lâyihasının sebebi tanzimi esasen umumî mahkemelerden Hazine davet edilmeksizin alınmakta olan ve bilâhare Şûrayı devletçe şehidliğin delil ve mesnedi olarak kabul edilmekte bulunan ilâmlar olduğunu ve idarî davanın ise ilâmdan sonra açılmakta bulunduğunu nazarı dikkate alarak şehidliğin ispatına dair davaların merceii rüyetinin umumî mahkemeler olması, gerek zati madde itibarıyla ve gerek halkın müşkülâta uğratılmaması noktasından muvafrık olacağı rey ve kanaatinde bulunmuş ve madde ona göre yazılmıştır.

Yüksek Reisliğe sunulur.

Mailiye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Bayazıt	İsparta	Çankırı
<i>İhsan Tav</i>	<i>Kamâl Ünal</i>	<i>M. Önsay</i>
Aza	Aza	Aza
Afyon	İstanbul	Yozgad
<i>İzzet Akosman</i>	<i>Y. Yazıcı</i>	<i>Emin Draman</i>
Aza	Aza	Aza
Gümüşane	İzmir	Diyarbakır
<i>Ş. Öndersev</i>	<i>K. Dursun</i>	<i>Huriye Öviz</i>
Aza	Aza	
Antalya	Aydın	
<i>M. Nedim Zabcı</i>	<i>Adnan</i>	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 75
Esas No. 1/306

21 - I - 1936

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 45 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair olup Başvekâletin 7 - XI - 1935 tarih ve 6/3291 sayılı tezkeresi ile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Millî Müdafaa ve Maliye encümenlerinin mazbatalarile birlikte encümenimize verilmiş olmakla muhasebei umumiye müdür vekili Cemal Yeşil ve Millî Müdafaa vekâletinden gönderilen memur hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu :

Bu lâyihanın hazırlanmasını icab ettiren sebepler hakkında esbabı mucibede yazılı bulunan ve alâkadar memur tarafından encümende ayrıca izah olunan mülâhazalara nazaran teklifin esası encümenimizce de muvafık görülmüştür. Ancak Millî Müdafaa vekâleti kayidlerle şehiden vefat keyfiyetinin taayyün edemediği ahvalde alâkadarların mahkemelere giderek - bazı kayid ve şartlarla da olsa - şehidlik hakkında ilâm almaları için açık kapı bırakılması, bu lâyiha ile bertaraf edilmesi düşünülen mahzurların devamına mâni olamayacağından buna mahal kalmamak üzere şehiden vefat keyfiyetinin münhasıran Millî Müdafaa vekâletince tesbit edilmesi esası encümenimizce maksada daha uygun görülerek Hükûmetçe bu esas dairesinde hazırlanan lâyihanın kabulü ekseriyetle kararlaştırılmıştır.

Azadan bir kısmı 45 nci madde hükmünün

yalnız şehidlere aid olmayıp seferde veya hazarda yaralanarak vefat edenlerin yetimlerine de şamil bulunduğu binaen Hükûmetin esbabı mucibesinde izah edilen vaziyetin ve bu yolda vukua gelmekte olduğu şifahen bildirilen suiistimallerin önüne geçebilmek için bu lâyiha hükmünün 45 nci maddedeki bütün hallere teşmili yolunda birinci maddeye bir fıkra ve aynı zamanda müruru zamana tâbi tutulmayan zat maaşları için bir müruru zaman haddinin tayini hakkında da lâyihaya bir madde ilâvesi lâzımeleceği mütalea ve teklifinde bulunmuşlarsa da Hükûmetin bu maksadları teminen ayrıca bir kanun lâyihası tanzim ve takdim etmek üzere bulunduğu anlaşılacakla tekliflerinde ısrara mahal görmemişlerdir.

Umumî heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis V.	M. M.	Kâtib
Isparta	Trabzon	İstanbul
Mükerrem Ünsal	Sırrı Day	F. Öymen
Çorum	Edirne	İzmir
Eyub Sabri Akgöl	F. Kaltakkıran	H. Çakar
Gazi Anteb	Manisa	Mardin
A. H. Ayerdem	T. Türkoğlu	R. Erdem
Muş	Ordu	Seyhan
Ş. Ataman	H. Yalman	Naci Eldeniz
Sivas	Yozgad	Gümüşane
Remzi Çiner	S. Içöz	D. Sakarya

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 45 nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 45 nci maddesine aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir.

Şehidliğin vukuu yalnız Millî Müdafaa ve kâletince tesbit olunur).

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

1 - XI - 1935

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ İnönü	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmen

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 45 nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 45 nci maddesine aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir :

(Şehidliğin vukuu, Millî Müdafaa vekilliğinin kuyud ve vesaiki ile taayyün edemeyen ahvalde yapılacak davalarda nüfus memurları gibi mahallinin Askerlik şubesi reislerinin veya göndereceği memurun huzuru meşruttur).

MADDE 2 — Hükümetin teklifi aynen

MADDE 3 — Hükümetin teklifi aynen

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1683 sayılı tekaüd kanununun 45 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 sayılı tekaüd kanununun 45 nci maddesine aşağıda yazılı fıkra eklenmiştir:

« Şehiden vefat keyfiyeti Millî Müdafaa vekâletinin kayidlerle taayyün edemiyen ahvalde, alâkadarlar Hazine aleyhine umumî mahkemelerde dava ikamesile ve Hazine mümessil veya vekilinin davetile şehidliği hükmen isbat edebilirler. Bu suretle almış olmayan şehidlik ilâmları şehidliğe müteallik yetim maaşını tahsisine esas olamaz » .

MADDE 2 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — Hükümetin birinci maddesi aynen.

MADDE 2 — Aynen.

MADDE 3 — Aynen.

